

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto . 2 . 40
 polu leta . 1 . 20
 četrt 70
 Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne tristočne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 2 krat
 6 3 krat
 Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, v okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Škednji pri Fr. Sancin M. Magdalen z g. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu Via Ponte nuovo N.° 1—1080.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Slovanstvo magnet vladi.

Vse kovine imajo moč, da vlečejo magnet nase, posebno, ako ni mej temi elementi nikakošne ovire.

Slovanstvo v Avstriji je prav magnet; mnogo je v tej državi raznih kovin, namreč narodov. Bakreno madžarsko pleme, objedeno od zelenega volka, strupeno za vsako državno porabo, kazalo se je doslej vedno nasprotno državnim ideji, da si ga je vlada zavijala v bombaž in svilo, da ga ubrani slovanskemu plemenu, katero ga obdaja na okrog. Medeno nemško pleme, svetlo olikano z jeklom, s kulturnim nemškim prahom, pokazalo je svojo zeleno gnjilobo v besedah državnega poslanca Schönererja, da za kožo avstrijskih Nemcev tiči rak, ki na tihem gloje državni život. Padla je krinka avstrijskih Nemcev po onem govoru v državnem zboru, in vidimo obraz, kateri obsenčuje pruska pikelhavba, obraz polovičarja, na eni strani bistro oko, ki gleda čez mejo, drugo oko pa srdito prodira Slovanske narode v državi in zunaj države.

Tretja kovina, ktera celo zrak strupi, je laški svinec mej avstrijskimi narodi, zlasti škodljiva Slovanom na Primorskem. Ta kovina, mehka kakor je, ne da se na noben način približati magnetični moči, ves upliv je zabadava. Vlada, ktero imenujemo železno, čutila se je trdna mnogo let, ki so v nje skodo minola, mogočno so se svetili svitli bajoneti, ktere je najbolj likal Slovan, železna vlada je sijala medenim nemškim žarkom, nje svit je omanil državne krmarje, da so zgrešili modro pot, ktero jim je magnetična igla kazala. Zgubili so krmarji državne ladije pogum, ladija plava mej groznimi pečinami, naprej ni mogoče, nazaj nij časa, vse nemško-mornarske umetnosti ne pomagajo.

Magnetična igla Slovanstva kaže pravi pot, krmarji železne vlade se zopet v sili obračajo tija, kamor so pred letmi zanečljivo gledali čez ramo ter zasmehovali to, kar danes na visokem konji brhko v bodočnost hiti.

Slovanstvo v Avstriji je postalo merodajno, le ono more določiti pravi pot. Magnetična igla Slovanstva je potegnola vlado na se, še so ovire, da se ne morejo združiti elementi, ki drug družega nase vle-

čejo, pa kmalu odpade tudi ta ovira in — moči se bodo krepile v prid državi in slovanstvu.

Nemški Mihel se je predramil, s kopicco v roki je romal v zlato Prago, češki lev je zarujovel, ko je ugledal nemškega Mihlja s pepelom potresenega in romarsko palico korakajočega v zlato Prago.

Državna ladija že skoro tiči v pesku, treba je pomoči, toda naravne pomoči, ki sloni na naravnih razmerah.

Čehi so vitežki narod, nad katerim se je do danes razbila vsaka vladna sila, ni Koler, ni druge osebe, poslani v ta namen v Prago, da ukrote českega leva, niso dosegle namena.

Danes so drugi časi, danes se povprašuje po Čehih, danes so oni magnetna igla, ki ulečejo nase celo zarujavelo železo, ktero je bilo z ustavo tako olikano, da je od njega vsaka sulica odletela. Zajedla je rija ustavo, dualizem objeda hujše in hujše vezi, drobci, ki so zabranjevali magnetično moč, razpršili so se v prah in danes je liberališka ustava le še velikanska razvalina.

Avstrija se je nagnola na jug, tam je nje pravo področje, od tam upliva magnet Slovanstva in politična tehtnica se je nagnola na temelj južnih Slovanov.

Slovanstvo v Avstriji je zvest magnet, kateri ne gubi svoje moči ter ima to lastnost, da jo deli po naravnem zakonu drugim kovinam. Da je najhujši ustavoverec, Herbst, šel se pogajat z Čehi, temu se nikakor ne čudimo, če tudi v poštev jemljemo, da je isti Herbst v državnem zboru vsele, ko je izjava českih poslancev v zbornici brana bila, mogočno odbijal vsako bližanje in pogajanje s Čehi.

Čehi so dovolj izšolani po britkih skušnjah od toliko let sem, da ne sklenejo le zase, ampak za splošne avstrijske Slované pogodbo, vsled ktere ne bomo več na steno pritiskani, ako so ustavoverci res k pameti prišli.

Da je slovanski magnet začel vedno bolj nase potezati neslovanske narode v državnem okviru, to je znamenje, da ima moč in krepost, brez katerih lastnosti je Avstrija nemogoča.

Vledeneli Poljaki, kateri so bili vse prej nego Slovani, začeli so svoj egoizem čez brod v vodo metati, tudi oni čutijo, da le Slovanstvo, a ne Poljstvo jih more osre-

čiti. Magnet Slovanstva je pokazal Poljakom, da so v Avstriji prav oni največ zakrivili zato, ker se niso čutili Slované, da so proti sam sebi glasovali v državnem zboru pri raznih prilikah.

Tudi novo ministerstvo, ktero je na porodu, in bode morda že krščeno, ko ta list v roke čč. čitateljem doide, potegnola je na dan magnetična moč, zato se tudi godi, kakor lan na travniku. Razne vojaške skupščine, ki so se te dni na Dunaji vršile, povzročila je gotovo le magnetična igla, ktera kaže naravni stan in sami dvorski krogi to čutijo. Predno se mesec petkrat spremeni, čudili se bomo Slovani spremembam, ktere se bodo druga za drugo vršile, ktere povzročuje le zvesti magnetizem Slovanstva.

Zadnja seja bivšega tržaškega mestnega zbora.

(Dalje in konec).

Svet. Mahlič pravi, da če je stvar potrebna, naj se o njej sklene takoj; troški zanjo pa pridejo v proračun prihodnjega leta; drugače bi se denarni odsek pritožil, da vpeljuje nove troške, za katere se ni prej vedelo, ako bi stvar odložili do takrat, ko se bo proračun obravnaval. Zato izreče, da je nasproten Venturovemu predlogu.

Poročevalec, magistratni uradnik Pimpach, pové, da svetov. dr. Loser je vže pred letom dni v zboru spoznal potrebo, da se vstavi laška paralelka v Škedni, tako tudi kot cesarski šolski nadzornik ter da je tudi letos kakih 45 do 50 šolskih otrok, „laškega jezika.“*) Na Nadliškovu opazko odgovori, da vratarjevi otroci iz mestne kralnice dobivajo od magistrata 60 gld. podpore, da lahko hodijo v mestno šolo; ako bi hoteli tako podpisati vse Lahe v Škedni, stalo bi to mestnej blagajnici veliko več, nego to, kar se danes predlaga.

*) To je prav lahko mogoče, saj vemo, kako pri nas določujejo narodnost, ne le otrokom, temveč tudi odraslim: Lah so vsi tisti, ki laški znajo. Radi bi le vedeli, koliko je v Škedni takih otrok, ki „slovenskega učnega jezika ne umeje“. Gospoda, ostani dosledni v izrazih in ne sukajte besed, drugače je vse dokazovanje sumljivo!

Govor okol. svetovalca Nabergoja:

„Jaz ne bi imel nič zoper ta predlog, ako bi se zbor držal tega pravila enakosti in pravice gledé vseh občanov. Jaz bi poročilo o tej zadevi le hvalil, ako bi se tako ravnalo sploh v občini. Ne tajim tega, da je tam kaj otrok, ki ne ume slovenskega jezika, pa moram tudi reči, da v drugih krajih, blizo mesta je veliko več takih, ki ne poznajo laškega jezika in so prisiljeni hoditi v laške šole, tako n. pr. pri sv. Jakopu. Dalje moram opomniti, da občina izdaje strašno veliko denarja za poduk, za kar je hvale vredna; pa če pogledamo na prebivalstvo naše občine, moramo pomisliti, da v Trstu živi nad 50,000 Slovanov. (Glasovi: O! o!; nemir.) Prosim, pogledajte si stvar natančneje in uvidite, da kar pravim, je res. Mi še ene srednje šole nemamo za slovensko prebivalstvo naše dežele. Bilo bi prav, da bi zbor bil vsem enako pravičen! Ako bi zbor sprejel to pravilo, jaz bi prvi glasoval za laške paralelke ne le v onej vasi, temveč v vsakem kraju, kder bi bile potrebne. Vendar moram pristaviti, da prav v onem kraju ni potrebe, da se vpelje laška paralelka, ker je tam blizo šola, ki so jo ustanovili prav za otroke onih, ki delajo v arsenalih. Mislim, da občina pri sedanjem denarnem stanju v tem hipu ne sme biti tako trosljiva, ko je tam vže druga šola le 10 minut od prve oddaljena. Če kdo neče hoditi v škedensko šolo, naj hodi v ono k sv. Jakopu. Mislim, da vže pali predlog g. Ventura je bil pravičen in da zbor bi moral dobro pomisliti, predno se o tej stvari izreče. Imamo drugih bolj potrebnih reči, za katere nam bo skrbeti; zadela nas je velika nesreča, ki jo bo morala občina trpeti, namreč morje je razdejalo cesto v Miramar; imamo še nocoj se pečati z vpeljevanjem Reke in še več drugih reči je, ki se ne dadé odložiti. Ne smemo toliko obtežiti občanov; če danes molčé, pride čas, ko ne bode več molčali. Toraj še enkrat rečem: Predno glasujemo o tej stvari, treba jo je dobro prevdariti.“ (Dr. Mojzes Luzzatto, šolskega odseka predsednik, skuša zvito pobijati Nabergojeve dokaze; očita mu dolinski tabor, češ, tam naj bi bil tirjal srednjih šol; trdi, da je večina še preveč pravična Slovincem, drugače bi zaprla tretji slovenski razred v Rojanu, ki ima veliko manj učencev, nego laški, — kar mu dr. Loser nekoliko popravi; — na kar svet. Nabergoj nadaljuje:) „Moram opomniti g. dr. Luzzatta, da se moti v svojih opazkah o meni. On je rekel, naj bi bil jaz na drugem mestu in v drugem času stavil svoje predloge. Jaz menim, da nisem stavil nikaškega predloga, temveč sem le nekaj opomnil, kar je gotovo na pravem mestu. Jaz sem le omenjal srednje šole, nisem o njih predlagal; rekel sem, da bi se morali ozirati na število prebivalstva v okolici. Gledé na šolo v Rojanu, govoriti bi si upal o njej v skrivnej seji, ali v očitnej seji nečem govoriti o stanju in o osobstvu te šole. In kakor je razjasnil moj tovarš g. dr. Loser, menim, da letos je tam veliko več učencev

in morda k letu“... (Glas na galeriji: „Basta!“ — Dosti! In zdaj se začne še le prvi škandal.)

Nabergoj: „Kdo ima tam gori predsedništvo? Ne sme se dovoliti, da govornika motijo. Gospod župan, prosim“...

Župan: „Jaz nisem nič slišal; žal mi je, mislim sem, da je kdo vrata odprl“.

Nabergoj: „Dosti slabo“.

Presedovanje dalje trpi; vsak reče svojo; župan se pridruša, da ni nič slišal in na zadnje, da se spravi iz zadrege, reče: Sklenjena je splošna obravnava — in hajdi v specialno debato!

Govor svetovalca Burgstallerja:

„Če je v škedenkej šoli zadostno, ali celo postavno število učencev, da se odpre nov razred, v principu bil bi zato, da se ustanovi paralelka z laškim učnim jezikom; od druge strani pa moram iz gospodarskih ozirrov podpirati predlog g. Ventura. (Glasovi: Ta je vže pal.) Moram podpirati predlog g. Ventura, ker se tržaška občina ne nahaja v najboljših okoliščinah. V zadnjem seji smo občanom naložili nov davek in če nemamo denarjev, ne smemo delati novih troškov in toraj novih dolgov! Kedar nemamo sredstev za kake potrebščine, moramo jih odložiti, da ne obtežimo preveč občanov, katerim ne smemo nakladati bremen za troške, ki niso tako potrebni. Šola v Škedri ni bila slaba, lahko bi še nadaljevala z istimi sredstvi in tako si ne občina naložila novih troškov. V principu toraj bi bil jaz za to, pa zaradi troškov, ki bi jih s tem imela občina, moram reči, da za zdaj sem nasproten predlogu šolskega odseka“.

Večina (med temi tudi v okolici izvoljeni dr. Juri Strudthoff) je potem sprejela vse tri točke odsekovega predloga, namreč, da se v Škedni odpre laška paralelka in se za to dovolji 700 gl. za šolske potrebščine ter se razpiše služba učiteljice s 450 gl. letne plače in 150 gl. za stanovanje, vrh tega se dovoli še drugih 150 gl. za stanovanje učiteljici, ki bo morala iti iz šole, ker se bo dozdanje njeno stanovanje porabilo za novi razred.

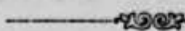
Ko je bila še prošnja podpornega društva za bolne dijake na Dunaji ovržena in se je odboru naložilo, naj nasvetuje, kaj je storiti gledé predsedništva mestne bolnišnice, za katero se ni nihče oglasil, bila je burna seja sklenena in so se mestni očetje le še nekoliko pomudili v skrivnej seji, da so prisodili nekej služabnici Rossettijevo ustanovo in da so imenovali profesorja za laško gimnazijo — Laha iz blaženega kraljestva.

Nase misli:

Zbor, katerega večina ni imela srca za domače vojake in je s tem pokazala svojo mržnjo do skupnega doma; zbor, katerega večina je bila pravična le svojeje stranki, nasprotno stranko pa je prezirala, zasmehovala in zatirala; zbor, ki predsednik ni bil zmožen seje voditi in galeriji imponirati; zbor, ki je denarje tratil za nepotrebne reči, za prave potrebe pa ni nič ali skopo

skrbel; zbor, ki je „rešence“ klical k „ne-rešencem“ — tak zbor ni bil vreden drugega, nego da je šel sramotno rakom žvižgat; kakor pravi Nemeč: ohne Sang und Klang. — Hvala pa gre vrlim udom manjšine, ki so se krepko ustavljali namerom brezozirne večine, se ve da zastoj, ker pri glasovanju jih je vselej moč nasprotnikov potlačila.

Na noge, volilci; pri prihodnjih volitvah, ki se začno 12. marca t. l., naj zmagaja domoljubna, pravična stranka, ne pa ruščarska brezdomovinska svojat!

Pred volitvami.

Čas hiti neprenehoma, kdor ga ne rabi, zgubljen mu je za vselej. Volitve se bližajo, treba je, da spregovorimo o njih, kajti volitev je v političnem življenju to, kar v ožjem krogu pridobitev dobrih poslov v hišo.

Začnemo v I. okraju, ker ta okraj je mej vsemi najneodvisniši in ima največ avtonomije. Škedenjski okraj je minola leta zastopal g. Strudthoff; koliko je obečal omenjeni gospod pred volitvijo, ko je sam za se agitiral po vsem okraju, še celo svoje plakate prenašal okrog, še to je manjkalo, da jih sam ni po zidovjih pribijal. Ta gospod je sedel dve leti v mestnem in deželnem zboru, pa nikdar mu ni srce gorelo za blagor okolice in naše zatirane narodnosti. V vseh vprašanjih je glasoval z nasprotno stranko, ter tudi sedel mej svoje privrženice. Tedaj dragi volilci I. okraja, kakov je poslanec, ki zlorabi mandat, kateri to se ve dá, so mu nekteri dali najbolj iz obzirrov, ki životu dobro denejo, ali celo v lase gredo?

Volilci I. okraja, spomnite se zadnje volitve in dobro premislite oni znameniti volilni dan, ko je magistratov berič z fija kerji po volilce hodil, premislite, kako se je pilo tik volišča v krčmi za srebernike ubogega izdanega naroda. Ne pozabite tudi onih, kateri so odpadli, položite jim na srce zdaj, kaj so stori li takrat, ko je nad vsakim mati Slave jokala.

Škedenici, priporočamo Vam delavnost, uže zdaj opazujte, kateri krt se drzeva na Vaše polje, da ri je. Držite se političnega društva „Edinosti“, katero bode v kratkem imelo v Škedni volilni shod, ono vam postavi kandidata, domačina, kateri pozna vaše reve in nadloge, ki pozna dobro vaše razmere in h kateremu se lahko vsako uro potrudite in zgovorite v domačem narodnem jeziku. Prebivalci sv. M. Majdalene zgornje in spodnje, ne dajte se več prevariti, naj bo to vam šola; kdor veliko obeča, malo dá; koliko vam je prejšni poslanec obečal, koliko je storil! — — — Poleg tega pa je okraju sramota, ako ga zastopa ptujec, kateri še našega jezika ne zna, še manj pa pozna vaše razmere in potrebe.

Poglejte naše nasprotnike, kedaj si oni zbirajo ptujca za svojega zastopnika? nikdar, vselej le iz svoje srede, tako morate

tudi vi delati, ako nečete, da bodo vas potomci v grobove kleli, da ste izdajali svoj narod, svojo kri ptujcem.

Dopisi.

Z Dunaja, 20. januarja.

Deputacija obstoječa iz dveh državnih poslancev, g. Iv. Nabergoja in dr. Dom. Vitežića, pa Dolinskega dekana g. J. Jana, poklonila je prisvitlemu Cesarju od taboritov v Dolini enoglasno potrjeno adreso udanosti in zvestobe danes predp. ob 3. ti četrtinki na enajsto uro. Govoril je g. Nabergoj to-le besede:

„Vaše c. k. ap. Veličanstvo!“

Slovanski prebivalci tržaške okolice in Istre so se sešli na vabilo političnega društva „Edinosti“ dne 27. ok. pr. l. v Dolini pri Trstu na tabor pod prostim nebom, kojih skupno število je znašalo nad 8000 deležnikov, da bi javno oporekali slabovoljnim naklepam one stranke laškega naroda, ki pod krinko „Italia irredenta“ namerjava mnogoposkušeno udanost našega, Vašemu Veličanstvu, Vaši preslavni dinastiji in državi vedno zvestega naroda omajati. — Da bi pa slovanski Primorci svojo ljubezen, zvestobo in udanost do Vašega Veličanstva javno pokazali, sklenila je na taboru zbrana množica pri isti priložnosti adreso udanosti svojo Vašemu Veličanstvu, katero v imenu primorskih Slovanov pokloniti mi čast imamo ter preponižno prosimo, naj jo blagovoli Vaše Veličanstvo predobrotljivo sprejeti.“

Na ta govor blagovolili so Presv. Cesar imenovani deputaciji odgovoriti, da jim je v veliko radost, sprejeti očitno izjavo udanosti od tako mnogobrojno obiskovanega shoda prebivalcev Primorja, kateri so v večini Slovani in na kojih zvestobo so se vselej zanašali, in izgovorili so zato srčno zahvalo obžalovaje, da so okoliščine zavirale, da že poprej niso mogli te deputacije sprejeti.

Obervivši se potem k g. dekanu iz Doline, rekli so mu med drugim: Vi ste iz tistega kraja, kaj ne, kjer je bil ta zbor? Prav lepo je moralo biti, ker je bilo toliko ljudstva zbranega.

K poslancu g. dr. Vitežiću pa so rekli, da jih prav veseli, videti starega znanca zopet pred saboj, čegar brata, pok. škofa iz Kerka še vedno kakor dobrega in zaslužnega moža v spominu ima. Tako je zaslišanje deputacije v oziru na mnoge gospode, ki so še čakali, precej dolgo trajalo.

Kritični politični pregled.

Državni zbor je zopet, i sicer zadnjikrat zbran, da izreče nepotrebno svojo sodbo o berolinskej pogodbi. Visoko je letal ta zbor, a sedel je nisko. Ustavoverska stranka, razprta mej sabo, poskusila se je

zopet združiti, a pokazalo se je precej, da je bolj needina, nego je kedaj bila. Nezaslišano je, da je tej stranki vodja, dr. Herbst, prej najbolj zagrizli nasprotnik Čehom, romal v Prago sprave iskat s Čehi.

Novega ministerstva še nemamo, staro je podobno senci, nema ni mesa, ni kosti več. Gotovo je le toliko, da se ministerstvo v malo dneh premeni, novi ministri se le še ugibljejo, gotovega še nobeden nič ne ve. Najbolj se imenujejo imena Taafe, Hohenwart, i naš rojak Žvegelj. V krogih, ki so navadno dobro podučeni, pripoveduje se, da novo ministerstvo ljudstvo jako iznenadi, pravijo tudi, da Auersperg ostane, Hohenwart pa prevzame, ko duša ministerstvu, notranja opravila, vsi drugi ministri pa bodo novi. Mogoče je to, i ako vsa znamenja ne varajo, premeni se naša notranja politika popolnem, nam Slovanom na veliko korist.

Organizacija za Bosno i Hrcegovino je dovršena i nadejamo se, da bo dober sad rodila, ako se vestno dejansko izvrši. Te ubogi deželi se oddahnite, novo življenje se prične v njih, da bo ljudstvo zadovoljno i srečno. To bo imelo velik i dober upliv na vse Slovane v Avstriji, zvlásti na južne dežele. Blagostanje se jako povzdigne, ker bo cvetla trgovina, obrt rastla; nevarnosti, ki prete našej narodnosti, postavi se trden zid, v vzajemnosti južnih Slovanov bomo imeli krepko podlogo boljše, vesele bodočnosti, moralična moč nam pridobi spoštovanje pri sosednjih narodih.

Iz posvetov, katere so imeli prve vojaške glave na Dunaji, čujó se tudi dobre novice. Vojaški krogi so tega menjenja, naj Avstrija posede še Novi pazar i Mitrovico, pozneje pa raztegne svoje meje do Soluna; priporoča se tudi zveza z Rusijo, potem bi mogoče bilo, da Rusija dobi vshodnji, Avstrija pa zahodnji del evropske Turčije, kar bi obema državama bilo v veliko korist, zvlásti Slovanom.

Leto se je tedaj začelo ugodno, Bog daj srečen napredek.

Na Ruskem se je črna kuga začela širiti, prikazala se je uže v Novgorodu; ruska vlada je napravila tri kordone okoli krajev, kder se je ta strašna bolezen prikazala. Bog odvrni to šibo!

Angleži so posedli Kabul, glavno avfganistansko mesto; nijso ga pridobili z orožjem, ampak z denarjem, ker so ljudstvo podkupili, da se jim nij uprlo. Taka zmaga ima kratke noge; ko se ljudstvo Angležev naveliča, pa jih spodi.

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnav v XX. občnem zboru v dvorani tržaške čitalnice 6. januarja 1879.

(Dalje in Konec).

Gosp. Dolenc predlaga, naj bi se odbor precej po zboru sešel, da se vstanevi, namreč, da voli tajnika, denarničarja; kar je bilo soglasno sprejeto.

Gosp. Nabergoj: Gospoda moja, veseli me, da je danes toliko odličnih možakov se tukaj zbralo, posebno se zahvaljujem za zaupanje, ki ga stavite v mene, da ste me zbrali za predsednika. Zahvaljujem se za trud daljnim gg. udom, kateri so prišli iz sosednje Istre v Trst k občnemu zboru. Tabor v Dolini na isterskih tleh je bil sijajen in mislim, da ni bil zadnji, za njim jih pride se več v sosednji Istri, da narod sprevidi svojo bodočnost in se zavé svoje narodnosti in pravic. Premislite, da stojimo v čadnem stanju, pridobilo se je nam uže boljše stališče, in to leto bode zopet, tako smemo upati, ugodno Slovanom. Vsa Evropa je, kakor bi na vulkanu stala, ni še nič rešenega in mi Slovenci smo pri tem naj več interesirani. Bolj ko se bomo zbirali in shajali, bolje bo. Današnje dni je vse drugače, kajti, dokler smo imeli absolutno vlado, varovala je vse narode vlada. Danes je pa ustava in je težje za narod, ki ni pri moči, da brani in tirja svoje pravice, zato je potreba, da se večkrat shajamo v domačem društvu, da mu damo moralno moč. Dosegli smo več, nego smo mislili, delajmo toraj še dalje neumorno, srčno in edini. Zahvaljujem se Vam še enkrat za dano mi zaupanje. (Živio.)

Gosp. Dolinar: Gospoda moja, predno se razidemo, dovoljujem si še jaz kratko besedo. Znano Vam je, da so volitve v mestri in deželni zbor na prve dni marcija razpisane. Treba se je nam pripraviti, kajti naši nasprotniki bodo delali na vse kriplje, da bi v zboru pridobili vse sedeže, ki so jih do sedaj imeli. Naša naloga je, da v I. okraji v Škednji zopet pridobimo stol, na katerem je naš nasprotnik Strudthoff sedel. Mi moramo imeti domače zastopnike in ne ptujcev, zato pa je treba uže zdaj delati, da nam ne poide čas. Opomniti pa moram gg. volilce I. okraja, naj brez vednosti političnega društva „Edinosti“ ne postavijo nikakoršnega kandidata, da ne nastanejo zmešnjave, ki nam utegnó vzeti zmago, ker imamo v tej stvari bitke skušnje. Politično društvo bo skrbelo za to, da se kmalu skliče v Škednji volilni shod, in določi vse potrebno delovanje, ter organi zira agitacije. Naj se poizveda ljudsko menjenje in naj se poroča odboru, da more potem razsoditi in pravo ukrenoti.

Gosp. Dolenc: Gospoda moja, jaz sem za to, da si izberete zaupne možake za poslance, oni poznajo najbolj vaše razmere in živajo tudi največ zaupanja. Poleg tega pa bivajo v vašej sredi in ni dvoma, da bi se vam izneverili, začnite se uže danes in na dalje pomenkovati, pretresujte na tanjko, kdo bo zastopal vas v prihodnjem zboru in gotovo bo vaš trud vspešen.

Gosp. Nabergoj: H sklepu zbora si štejem v dolžnost, opominjati tudi jaz vse naše politične prijatelje na prihodnje volitve. Razgovarjajte se o tem, bodi si pred cerkvijo ali domu gredoč, v krčmah, v privatnih zastankih ali obiskih in vedeli boste, da hodite dobro pot, s tem boste delali za se in svoje potomce, vtrdite jim bodočnost

in se mej saboj politično izobrazite. Držite se političnega društva, podpirajte zdrava načela, ki jih vam društvo podaja, poročajte vsako reč odboru in zagotavljam vas, da dosežemo vselej vspeh. (Živio.)

Ker se noben več h besedi ne oglasi, zaključim zbor.

V Trstu, 6. januarja 1879.

Dodatek.

Pri odborovi seji so bili izvoljeni so-glasno za podpredsednika: V. Dolenc, za tajnika: J. Dolinar in za denarničarja Št. Nadlišek. Odbor je sklenol imeti pri priložnosti občni zbor v Podgradu v Istri, kakor hitro bode zadostno število društvenikov v onem kraju, kar ni dvomiti po zagotovilu tamošnjega odbornika in vrlega narodnjaka g. Sabca.

Domače stvari.

Volilci pozor. Magistrat je razpodelil volilne liste pri vseh okrajnih načelnikih, po vseh pivarnah in kavanah v mestu, da vsak lahko pregleda, če je vpisan za volilca ali ne. Volilna pravica je podlaga vse državne sisteme. Kder s prepričanjem volilci svojo pravico pri volitvi kažejo, namreč, da volijo take zastopnike, kateri vse potrebe ljudstva na tribuni očitno in srčno izrekajo, tam je dober temelj in podlaga ter napredovanje ljudstva. Kder pa denar glasove odvaga, kder se glasovi kupujejo, kder se volilci s pijačo mamijo in v nasproten tabor ulekó; tam je zaničevanje, nesloga in ljudstvo tava v nevednosti, kupljeni zastopniki pa se za vse drugo prej brigajo, nego za volilce.

Volilci v Trstu in okolici, ne držite rok križem, potrudite se, da izveste, ste li volilci ali ne, to povejte svojim znancem in prijateljem, da oni isto store. Ako ni kdo v listo vpisan, precej je treba reklamirati volilno pravico. Ako se plačuje davek i nepotrebno velika vžitnina magistratu, da zida počene krive palače, treba je, da se za krvavi denar tudi nekaj tirja, posebno pa pri takem uradu, kakor je tržaški magistrat, kateri z novci davkoplačevalcev po turški gospodari.

Laška kultura. Jedva so se pomirili duhovi, ko so pred taborom nekteri vrto-glavci dražili in denuncirali, da okoličani v mesto privró, uže spet je vznemirilo vso okolico početje zavratnega napada, po šegi abruških roparjev v Kalabriji. V nedeljo zvečer je mirno šel po velikem trgu okoličan iz Verdela; pa kar naglo ste ga napadle zavratno dve šemi, z bodalom dvakrat ga zabodle, da je precej na tla pal. Straže so ga našle ter spremile naj prvo v bližnjo lekarno, potem pa v bolnico, danes, ko to

pišemo, še živi. Isti večer sta bila še dva druga na enak način ranjena. To daje nam povod, da govorimo o grdej laškej navadi, da se vse le z nožem in bodalom zavratno vrši.

Pošten človek strmi, ko čita lokalne novice, skoro se nij tvegati pustna večera na ulico; če te zapazi kak zakrinkan človek, ako ima piko na nate, kar zabode ti bodalo pod rebra.

Najboljše bi bilo in večina ljudi misli tako, da bi vlada zabranila naličnikom po ulicah razsajati. Leto za letom se pripetujejo taki napadi in umori, toraj bi bil čas, da se s tako prepovedijo za varnost poskrbi.

Okoličani so razdraženi zaradi tega roperskega napada, ker slutijo, da je pod grdo krinko bilo skrito politično sovraštvo in demonstracija, da bi morda s tem ona stranka, ktera čez Adrijo gleda, ustrašila poštenega Avstrijca, ker se petarde niso dobro skazale.

Za tako laško kulturo se lepo zahvaljujemo, kder zavratnost v zvezi s napadom hoče zakon delati. Pregovor pravi: *Kdor se šivanke boji, pred mečem ne obstoji*; ta pregovor velja nam Slovanom, nismo plabuni, da bi nas strašila vsaka stvar, ostro znamo slehernemu v obraz pogledati, bodi si mej grmenjem topov in pušk, ali mej žvižganjem one stranke, ktera je zrela za vislice.

V takem mestu, kakor je naš Trst, bilo bi dobro, da bi sl. policija naličnike z ulič odpravila in naredila red.

V Cirknici na notranjskem osnovali so tamošni rodoljubi „bralno društvo“ ktero se je uže odprlo. Z veseljem pozdravljamo tržaški Slovenci, da se je v Cirknici storil korak, kterege smo uže od tabora pričakovali. Živili rodoljubje i mlado društvo v Cirknici.

Rojanski pevci so poslali uredništvo dopis, v katerem se hudujejo proti dopisniku iz tržaške okolice *Prodiroviču*, da omenja o dveh magistratovcih, ktera rada v Rojan zahajata ter za kak liter vina plačata. Mi radi v varstvo jemljemo rojanske pevce, da so pošteni, česar jim tudi *Prodirovič* ne očita.

Sicer pa vsa stvar nema toliko važnosti, da bi se zato rojanski pevci razžaljene čutili, dopisnik je le svarilo na dobro naroda priobčil, a se ni časti pevcev dotaknol, ampak še le pohvalno se je izrekel o njih. Upamo, da bodo zadostovalo to rojanskim pevcem in da ne bode o dopisniku slabo mislili, ker je narodnjak in želi le dobro narodni stvari.

Delalsko društvo pod imenom „Slovensko podporno delalsko društvo“ se je ustanovilo te dni v Trstu, začasni predsednik mu je urednik našega lista. Namen društva je, da se pomaga bolnim delalcem s zdravnikom, se zdravili in z denarno podporo po 80 kr. na dan, pa, da se kolikor mogo-

če poskrbi delo onim udom, kateri so brez njega. Društvena pravila so tako sestavljena, da se lahko delalcem poskrbi z dobrimi knjigami i časopisi i zabavami i. t. d. Da je potrebno to društvo v Trstu to čuti vsak, ker tukaj je slovenski delalec le na ptuja društva navezan.

Ker so štiri vrste udov: častni, podporni, redni in zunajni, upamo, da bodo podpirali to društvo tudi izobraženi gospodje, in da pripomogó, da se napravi v resnici dobro društvo, ki bode svoj namen častno spolnjevalo.

Vpišite se, Slovenci iz Trsta in okolice v „sl. delalsko društvo“, da pomagata in doboste pomoč. Društvo se ne bode pečalo z praznimi domišljijami, ampak delalo bode častno le za blagost ubogega delalca. Prihodnji občni zbor se naznani v „Edinosti“, ko vlada pravila potrdi.

Ano Arhar, 19 letno deklico iz Stareloche, našli so mrtvo v tukajšni civilni bolnici minolo sredo, kamor je prišla zdraviti izpahnelo nogo. Kakor se je zdravniško konstatiralo, bila je zavdana z strupom. Se je li sama, ali po zmoti iz bolnične lekarne ali nalašč, to preiskava razodene.

Divje srce. Llojdov parnik je pripeljal hudodelnikov, kateri so bili v Gradiško in Koper v ječo odpeljani. Mej njimi je bil 14 letni deček, ki je svoji materi glavo odrezal, njegova dva mlajša brata sta jo pa držala. Tega je kriva slaba odgoja.

Književnost.

Valentin Orožnovi spisi so prišli na svitlo v tiskarni družbe sv. Mohora s podobo g. pisatelja. Knjiga je lična, tisk in papir sta lepa, najmičniše so pa lepe pesmi in spisi, posebno igrokaz „Mala pevka“ v 5. dejanjih. Hvalevredno je, da se na svitlo dajó taki spisi, da se ne gubi narodno blago pisateljev in pesnikov.

Slovenci, sezite po novej knjigi, v vsaki hiši bi morala biti, ker obsega obilo duševne hrane. Cena ji je 60 kr. dobiva se v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu.

Listnica uredništva.

Opominjamo vse one naročnike, kateri so z naročnino zaostali, naj nemudomo poravnajo; nekteri dolgujejo uže 2 leti. — A. Košuta sv. Križ, lepa hvala, takih narodnjakov nam zelo treba. Živeli. — Fr. R. v Korminu, prejeli 1 gld. 20 za II. 1/2 minolega leta. — V. č. g. H. Ž. v Dreženci, najtoplejša zahvala, da bi drugi Vas posnemali, lahko bi dnevnik izdajali v Trstu. — V. č. g. A. D. v Črničevu, prejeli in vknjižili 2 gld. 40 za minolo leto.